

بررسی سازماندهی مجموعه ای مسکن ترکمن از دیدگاه روانشناسی محیط

رقیه نوری^{۱*}، فریبرز دولت آبادی^۲

۱- دانشجوی دکترای معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین الملل کیش، کیش، ایران
Nooshin_sea@yahoo.com

۲- دکترای معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بین الملل کیش، کیش، ایران
:

چکیده

انتقال فرهنگ تنها از طریق زبان، پوشاک و غیره اتفاق نمی افتد، از طرق محیط ساخته شده و روشی که استقرارها استفاده می شوند اتفاق می افتد از محیط های ساخته شده دست بشر مسکن ها هستند در هر ناحیه گونه مسکن و البته سازماندهی آن متفاوت است. یکی از قومیت های کشور ایران ترکمن است. با بررسی میدانی در شهرهای ترکمن به سازماندهی مجموعه ای برخورد می کنیم که سالهاست در این نواحی رایج است. این مقاله سعی دارد دلائل سازماندهی مجموعه ای مسکن ترکمن را بررسی کرده و دلائل اصلی این موضوع را با استفاده از مفاهیم روانشناسی محیط عنوان کند. با توجه به شرایط جهان کنونی و کم رنگ شدن تعاملات و اجتماع اقوام، این سازماندهی مجموعه ای می تواند بعنوان الگو مورد بررسی قرار گیرد. در این تحقیق از روش توصیفی و تحلیلی و پژوهش های میدانی استفاده شده است. در مرحله اول و مطالعات کتابخانه ای و رجوع به اسناد در باب زندگی ترکمن ها و روند تغییر شکل خانه ها صورت گرفته است که با مفاهیمی از جمله فرهنگ، محیط و رفتار، قلمروگرایی در روانشناسی محیط و مفاهیم مسکن به شاخص هایی دست یافت و در مرحله بعد تحقیق میدانی و پیمایش در شهر انجام شده که با مصاحبه فرضیه ها مشخص تر شد و ۱۸۰ پرسشنامه بین بومیان توزیع گردید و نتایج حاصل از پرسشنامه، با نرم افزار SPSS و آزمون همبستگی اسپیرمن، به سوالات و فرضیه های مقاله پاسخ داده است. در نتیجه به این موضوع دست می یابیم که از بین شاخص های برداشت شده از مطالعات و پاسخ به سوالات بترتیب اهمیت رواری، اجتماع پذیری، قلمروگرایی، اهمیت کالبدی و هویت فرهنگی بالاترین و پایینترین امتیاز را در علل سازماندهی مسکن بصورت مجموعه ای دارد. در ادامه پژوهش به دنبال آنکه آلی متغی های دیگری بین در مسکن های مجموعه ای وجود دارد یا نه، طی مصاحبه های صورت گرفته عوامل استخراج گردید از جمله موقعیت وراثتی و وضعیت زمین، اقتصاد، (این عوامل پیوستگی زیادی با هم دارند)، که در نهایت عامل اقتصاد از عوامل دیگر بالاتر بوده است.

واژه های کلیدی: فرهنگ، مسکن ترکمن، سازماندهی فضایی، قلمرو، روانشناسی محیط

۱- مقدمه

رویکرد اخیر به مفهوم فرهنگ این است که فرهنگ برای گروه های مختلف در مکان های مختلف و در زمان های مختلف، معانی و ارزش های مختلفی دارد [۱] از دست دادن یا به عاریت گرفتن آن ضایعه ای است که قومیت هر گروه اجتماعی را تهدید می کند. هر فرهنگ غیرمادی تنها از طریق تبدیل به فرهنگ مادی (به شکل کامل یا جزئی) می تواند برای افراد قابل فهم شود. یکی از این فرهنگ های مادی، مسکن می باشد. از طرفی مفاهیم دیگری در روانشناسی محیط، قلمرو مکانی است که بیان سلیقه زیباشناختی و تلاشی برای سازگاری بهتر محیط و الگوی رفتار است [۲] قرارگاه های رفتاری و رفتاری که ما در پاسخ به محیط انجام می دهیم، باعث ایجاد یک رفتار مشابه در یک جامعه می شود. بدیهی است که طی تاریخ به دلیل تغییرات سرزمینی، اجتماعی و تاریخی، فرهنگ نیز تغییر کرده است و باعث بوجود آمدن شهرها و بناهای